UCHWAŁA Nr XLIV/28/2010
Rady Gminy Krzyżanowice

z dnia 24 czerwca 2010 roku

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Krzyżanowice przedłożonego przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Krzyżanowice

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn. zmianami) i w związku z Uchwałą Zebrania Wiejskiego Sołectwa Krzyżanowice Nr 4/2010 z dnia 16 czerwca 2010 r. w sprawie zmiany uchwały Zebrania Wiejskiego Sołectwa Krzyżanowice nr 3/2009 z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Krzyżanowice oraz §10 ust 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 38, poz. 220 z późn. zm.)

Rada Gminy Krzyżanowice
uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdzić przedłożony przez Zebranie Wiejskie sołectwa Krzyżanowice Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowice, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krzyżanowice.

§ 3

Traci moc uchwała Nr XXXIV/52/2009 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 27 sierpnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Krzyżanowice przedłożonego przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Krzyżanowice.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z załączników wymaganych przy wniosku aplikacyjnym o przyznanie dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Przyjęcie go przez Zebranie Wiejskie, a także dokonanie w nim zmian, wymaga każdorazowo zatwierdzenia tego dokumentu przez Radę Gminy.
Obowiązujący dotychczas POM Krzyżanowice został zaktualizowany przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Krzyzanowice – w celu dostosowania go do obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – co w dalszej kolejności wymaga zatwierdzenia go przez Radę Gminy Krzyżanowice.

Załącznik
do uchwały nr XLIV/28/2010
Rady Gminy Krzyżanowice
z dnia 24 czerwca 2010 roku

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Śląskie. Pozytywna energia

KRZYŻANOWICE

(GMINA KRZYŻANOWICE)

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....3

2. Charakterystyka miejscowości KRZYŻANOWICE.....4

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości 7

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości oraz szans i zagrożeń.....17

5. Wizja rozwoju miejscowości – główne kierunki przemian.....20

6. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.....21

7. System wdrażania Planu Odnowy Miejscowości.....26

8. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....27

9. Kluczowy projekt w Planie Odnowy Miejscowości „Zagospodarowanie centrum wsi Krzyżanowice poprzez rekonstrukcję deptaku – łącznika ulic Głównej z Moniuszki, obejmujące budowę i przebudowę jezdni i chodników z elementami starobruku” 28

10. Wykorzystane materiały.....29

1. Wprowadzenie

Plan Odnowy Miejscowości KRZYŻANOWICE stanowi istotny dokument strategiczny, określający kierunki i priorytety rozwoju tej miejscowości w latach 2009-2015. Zawarte w niniejszym dokumencie zamierzenia strategiczne oraz propozycje konkretnych działań stanowią odzwierciedlenie oczekiwań mieszkańców w zakresie długofalowego rozwoju tej wsi.

Dokument przygotowano z inicjatywy mieszkańców, która spotkała się ze zrozumieniem i przychylnością Władz Gminy Krzyżanowice. W przeważającej części powstał on na bazie dostępnych materiałów źródłowych (publikacje, foldery, serwis internetowy gminy) oraz informacji zebranych od mieszkańców wsi i był z nimi na bieżąco konsultowany.

Metoda opracowania niniejszego Planu Odnowy Miejscowości, polegająca na partycypacyjnym udziale przedstawicieli społeczności lokalnej w formułowaniu jego głównych założeń została przyjęta w pełni świadomie, jako jedyna w pełni gwarantująca rzeczywiste odzwierciedlenie oczekiwań i planów strategicznych mieszkańców, związanych z rozwojem wsi, jako miejsca dobrego życia i zamieszkiwania.

Wyrazem społecznej akceptacji ogółu mieszkańców Krzyżanowic, a także dowodem zrozumienia i przychylności ze strony Samorządu Gminy Krzyżanowice dla zapisów niniejszego Planu, w tym w szczególności wizji rozwoju wsi oraz konkretnych przedsięwzięć przewidzianych do realizacji perspektywie do 2015 r. jest przyjęcie go w formie uchwały na Zebraniu Wiejskim w dniu 24 lipca 2009 r., a następnie zatwierdzenie przez Radę Gminy Krzyżanowice w dniu 27 sierpnia 2009 r.

Niniejszy dokument został opracowany nie tylko z myślą o możliwości sięgnięcia po środki dostępne w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w działaniu „Odnowa i rozwój wsi", ale również jako ważny instrument planowania strategicznego, wspomagający wszelkie inne działania rozwojowe w miejscowości Krzyżanowice, które będą realizowane w najbliższych latach. Przede wszystkim zaś jednym z jego głównych celów jest aktywizacja mieszkańców do wspólnego działania na rzecz rozwoju wsi. Proponowane przedsięwzięcia mieszkańcy uznali za realne, możliwe do zrealizowania, często przy ich własnym zaangażowaniu, własnej aktywności oraz przy wsparciu Władz Gminy.

2. Charakterystyka miejscowości KRZYŻANOWICE

Miejscowość **Krzyżanowice** (niem. *Kreuzenort*) leży w zachodniej części województwa śląskiego w granicach administracyjnych Gminy Krzyżanowice w powiecie raciborskim. Jej powierzchnia stanowi 805 ha, a obecna liczba mieszkańców Krzyżanowic oscyluje w granicach 2.000.

Jest to rozległa wieś leżąca na południowo-wschodnim krańcu Niziny Śląskiej, 16 km od Raciborza w kierunku południowym.

Obszar wsi Krzyżanowice leży w większości w dolinie Odry, zachodnia część to krańce Płaskowyżu Głubczyckiego, a południowa strona rozciąga się na przedpolu Bramy Morawskiej i stanowi przedłużenie Kotliny Ostrawskiej. Wieś cechuje się umiarkowanym, klimatem, kształtowanym przez prądy powietrzne związane z bliskim sąsiedztwem Bramy Morawskiej. Taki właśnie typ klimatu jest optymalny dla produkcji rolnej. Okres wegetacyjny jest tutaj stosunkowo długi i wynosi 265 dni.

Główną arterię wodną wsi stanowi rzeka Odra. Na terenie całej gminy jest ona uregulowana. Charakteryzuje się bardzo szeroką doliną, w której występują liczne meandry i starorzecza. W dolinie Odry wyróżnić można kilka teras rzecznych, zbudowanych z iłów, żwirów, piasków i glin, stąd też zlokalizowane tutaj zostały punkty eksploatacji kruszywa. Zalesienie Krzyżanowic jest stosunkowo niewielkie. Jednak wieś może się poszczycić dobrze zachowanymi pomnikami przyrody, występującymi na terenie różnych placów, a także wokół pałacu.

Wieś założona została prawdopodobnie w XIII wieku, a pierwszy dotyczący jej zapis znajduje się w dokumentach Arcybiskupa Gnieźnieńskiego i pochodzi z 1285 roku. Wówczas wioska nazywała się Krziżanowitz. Pisownia nazwy miejscowości zmieniała się wiele razy na przestrzeni wieków. Niektóre z zachowanych do dzisiaj dokumentów podają następujące nazwy: Crizanowitz, Krajanewitz, Krzizanewitz, Kreuzenort (wprowadzona 8 kwietnia 1874 roku przez Cesarza Wilhelma I i obowiązująca do 9 maja 1945 roku). Pochodzenie nazwy miejscowości nie jest

pewne: jedne źródła podają, że wywodzi się ona od imienia *Crizan*, inne, że pochodzi od słowa *krzyż*.

W najdawniejszych czasach Krzyżanowice składały się z dwóch części, należących do rodziny Tworkowskich i Debeszów. Przez wieki obie części wielokrotnie zmieniały właścicieli: były sprzedawane, wchodziły w skład posagów, były dziedziczone przez nieraz bardzo dalekich krewnych zmarłych właścicieli. W jedną posiadłość Krzyżanowice zostały połączone w 1708 roku, a ich nowym właścicielem został baron Karol Gabriel von Wengerski. W 1775 roku Krzyżanowice przeszły w ręce rodziny Lichnowskich, którzy zarządzali nimi i innymi podległymi im majątkami, przez sześć pokoleń, aż do roku 1930. Ostatni właściciel Krzyżanowic, książę Wilhelm von Lichnowsky, w 1930 roku sprzedał pałac wraz z przyległym parkiem siostrom zakonnym - franciszkankom, które administrują tym obiektem do dzisiaj.

W 1447 roku był już w Krzyżanowicach drewniany kościół, który stał na miejscu obecnego murowanego kościoła. Od 1679 roku działała też szkoła parafialna, która mieściła w nieistniejącym już dzisiaj budynku niedaleko kościoła.

Na początku XX wieku, w 1902 roku wioska liczyła 1196 mieszkańców. W 1904 roku z uwagi na wzrost liczby dzieci uczęszczających do szkoły wybudowano w Krzyżanowicach drugą szkołę - piętrowy budynek z dwoma klasami i dwoma mieszkaniami dla nauczycieli.

Wielkim przeżyciem dla mieszkańców Krzyżanowic był dzień 16 września 1913 roku, kiedy przez wioskę przejeżdżał cesarz Wilhelm II w towarzystwie księcia von Lichnowsky'ego i małej świty. Podczas swojej bytności w wiosce, cesarz nocował w zamku u księcia. W zamku tym przed cesarzem nie tylko nocowały, ale przebywały przez dłuższy czas również inne znane osobistości - w 1806 roku gościł Ludwik van Beethoven, a w latach 1843-48 trzykrotnie przebywał tutaj i tworzył Franciszek Liszt.

W okresie międzywojennym we wsi znajdowało się wiele sklepów, piekarni, rzeźni, restauracji, stolarni, kuźni. Od 1922 roku działała wytwórnia cygar. Praktykował tutaj także lekarz i akuszerka, a w piętrowym domu przy ul Kolejowej mieściła się apteka.

W 1936 roku podczas prac budowlanych, natrafiono na ślady dawnego cmentarzyska w Krzyżanowicach. Znaleziono wówczas ponad 50 grobów (urn), pochodzących z epoki brązu sprzed 3000-3500 lat. Na podobne urny natrafiano jeszcze kilkakrotnie podczas prac budowlanych, prowadzonych w latach późniejszych. Wszystkie wykopane znaleziska przeniesione zostały do Muzeum Wrocławskiego.

Druga wojna światowa była dla mieszkańców wioski dotkliwym przeżyciem, gdyż linia frontu pod koniec wojny przechodziła bezpośrednio przez te tereny. Znaczna część gospodarstw uległa zniszczeniu podczas bombardowań. Po wojnie część mieszkańców Krzyżanowic wyjechała na stałe do Niemiec, a opuszczone przez nich domostwa zajęły rodziny deportowane

do Polski z kresów wschodnich. W latach 1946-47 rozparcelowano pola majątków ziemskich i park zamkowy, przeznaczając część terenów pod produkcję rolną, a część na działki budowlane. Odbudowano zniszczone podczas wojny drogi i mosty. Rozbudowano istniejącą infrastrukturę, a od 1973 roku Krzyżanowice są miejscowością gminną Gminy Krzyżanowice, gdzie mieści się siedziba Urzędu Gminy.

Współczesne Krzyżanowice to wieś, w której prężnie działają różnorodne formy inicjatywy obywatelskiej. Oprócz Koła Gospodyń Wiejskich i ponad 100-letniego koła Ochotniczej Straży Pożarnej we wsi działa Koło Mniejszości Niemieckiej DFK, Ludowy Klub Sportowy oraz chór mieszany św. Anny. Mieszkańcy wsi ponadto angażują się w utworzenie Lokalnej Grupy Działania „Morawskie Wrota", która swoim zasięgiem działalności będzie obejmowała również to sołectwo.

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Inwentaryzacja zasobów wsi Krzyżanowice została wstępnie wykonana w oparciu o dostępne informacje, materiały źródłowe i wywiad bezpośredni, a następnie zweryfikowana i uzupełniona przez mieszkańców na spotkaniu warsztatowym. Inwentaryzacji poddano zarówno elementy materialne występujące we wsi, jak i liczne niematerialne, stanowiące o aktualnym potencjalne Krzyżanowic, jako obszaru do życia, zamieszkiwania i pracy. Inwentaryzację podzielono na główne grupy zasobów, tj. przyrodnicze, kulturowe, obiekty i tereny, infrastruktura społeczna, infrastruktura techniczna, gospodarka, rolnictwo, środki finansowe, mieszkańcy (kapitał ludzki i społeczny) oraz dostępne informacje o wsi.

Rodzaj zasobu	Opis zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Średnie	Duże
PRZYRODNICZY				
walory krajobrazu, rzeźby terenu	teren pagórkowaty około 850ha, w tym zabudowania – 340 ha, grunty uprawne – 510 ha			+
stan środowiska	dobry stan środowiska; pola, laski, stawy, łąki, park			+
walory klimatu	specyficzny mikroklimat Bramy Morawskiej – ciepły i wilgotny			+
walory szaty roślinnej	kilkusetletni drzewostan w parku przyklasztornym		+	
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty	park przyklasztorny, wiekowe lipy na terenie cmentarza			+
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)	sarny, bażanty, dzikie kaczki, zające, dziki, lisy		+	
wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)	zbiorniki wodne powstałe w wyrobiskach po eksploatacji piasków i żwirów, rzeka Odra		+	
wody podziemne	wody podziemne trzeciorzędowego piętra wodonośnego związane są z warstwami piaszczystymi sarmatu występujące wzdłuż doliny Odry, zbiorniki wody pitnej	+		
gleby	przeważnie gleby brunatne i bielicowe wytworzone z utworów pyłowych lessopodobnych, charakteryzują się dobrymi warunkami fizycznymi, dobrą pojemnością wodną, posiadają dobrą zasobność w składniki pokarmowe, odczyn obojętny lub lekko kwaśny, dobra struktura i na ogół znaczna zawartość próchnicy-I, II i IIIa klasy gruntów ornych			+
kopaliny	podławy żwiru i piasku (miąższość 7m); właściwości tutejszych żwirów są bardzo dobre i mało zróżnicowane, są mało nasiąkliwe i odporne na działanie mrozu; zawartość ziarna o średnicy poniżej 2,5 mm (tzw. punkt piaskowy) wynosi średnio 40 %; w stanie naturalnym żwiry i piaski krzyżanowickiej doliny Odry mogą być wykorzystywane jako mieszanka piaskowo-żwirowa. Po uszlachetnieniu można z nich otrzymywać pełny asortyment kruszyw budowlanych znajdujących zastosowanie do produkcji betonów wysokich marek			+

KULTUROWY				
walory architektury	układ wsi wraz z historycznym budownictwem; kapliczki i krzyże przydrożne, pałac i brama, kościół i plebania			+
walory przestrzeni wiejskiej publicznej	zabudowa zwarta; budynki: OSP, szkoła, przedszkole, ośrodek zdrowia, Urząd Gminy		+	
walory przestrzeni wiejskiej prywatnej	zabudowa frontami budownictwa do ulicy, zadbane i uporządkowane obejścia		+	
zabytki i pamiątki historyczne	kościół parafialny z zabytkową plebanią, pałac księcia Lichnowskiego z przyklasztorną bramą, kapliczka św. Jana Nepomucena			+
osobliwości kulturowe	tygiel kulturowy – mieszanina kultur czeskich, (morawskich), polskich, śląskich i niemieckich			+
święta, odpusty, pielgrzymki	związane z patronką kościoła – św. Anną i z rocznicą poświęcenia budowli			+
tradycje, obrzędy, gwara	- posługiwanie się gwarą – mieszanką morawskich, śląskich i niemieckich naleciałości językowych - tradycyjne śląskie stroje (noszone i przechowywane przez KGW i osoby starsze) - dożynki (procesja z koroną do kościoła) - Szmyrgus – tradycyjne nocne odwiedzanie domostw przez młodzieńców w Poniedziałek Wielkanocny - mnogość tradycyjnych potraw (wodzionka, moczka, gałeczki na parze, śliszki i inne) - inne tradycje związane z rokiem kościelnym			+
legendy, podania i fakty historyczne	legendy o „Utopcu", „Stojku" itp.,16.09.1913 – przejazd przez Krzyżanowice cesarza Wilhelma II, jesień 1806 roku - wizyta Ludwika van Beethovena w Pałacu księcia Karola Von Lichnowskiego, 1843-46 oraz w marcu 1848 roku pobyt Franciszka Liszta		+	
przekazy literackie	„Krzyżanowice. Kronika XX wieku" autorstwa Justyny Bindacz		+	
specyficzne nazwy	np. Łapacz, Wrzosy, Masztalnie, Habowiec, Lichtenberg		+	
specyficzne potrawy	kołocz śląski, moczka (potrawa wigilijna z piernika i owoców), dynfkraut(*z niem*. duszona kapusta), śląska rolada mięsna z boczkiem, śliszki i inne		+	
zespoły artystyczne, ludowi twórcy, artyści, malarze, rzeźbiarze	chór mieszany św. Anny, zespół Krzyk (ZSO Krzyżanowice), Georg Latton - twórca pomnika Josefa von Eichendorffa w Raciborzu, Justyna Bindacz – kronikarka, Bernard Adamczyk – artysta plastyk		+	
OBIEKTY I TERENY				
działki pod zabudowę mieszkaniową	dostosowane do układu urbanistycznego		+	
działki pod domy letniskowe	brak	+		
działki pod zakłady usługowe i przemysł	wskazana lokalizacja w centrum wsi i poza wsią		+	
pustostany mieszkaniowe	brak	+		
pustostany poprzemysłowe	brak	+		

tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie	dworzec PKP	+		
place, skwery, parki	skwer przy ul. Tworkowskiej i Ogrodowej, plac zabaw przy przedszkolu, park przyklasztorny		+	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
place publicznych spotkań, festynów	teren na placu przedszkolnym, boisko na placu szkolnym, plac przy świetlicy OSP, boisko sportowe		+	
sale spotkań, świetlice	świetlica wiejska, klub DFK, salka katechetyczna, sala w remizie OSP, salka na boisku sportowym		+	
miejsca uprawiania sportu	wyznaczone trasy rowerowe, boisko LKS, boisko szkolne, teren przedszkolny z placem zabaw, sala gimnastyczna		+	
miejsca rekreacji i kluby	dyskoteka „Magic”, pizzeria, Club Dyskotekowy „Manhattan”; tereny rekreacyjne na wyrobiskach po-żwirowych			+
ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne	wyznaczone, oznakowane i dodatkowo planowane	+		
szkoły	Zespół Szkół Ogólnokształcących (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum) przy ul. Łąkowej		+	
przedszkola	Przedszkole publiczne przy ul. Wyzwolenia		+	
biblioteki	Biblioteka Gminna przy ul. Głównej		+	
placówki opieki społecznej	Dom Pomocy Społecznej „Różany Pałac” przy ul. Kolejowej		+	
placówki służby zdrowia	Ośrodek Zdrowia przy ul. Wyzwolenia		+	
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA				
wodociąg, kanalizacja	cała wieś jest podłączona do wodociągu; gaz ziemny, kanalizacja burzowa		+	
drogi (nawierzchnia, oznakowanie oświetlenie)	95 % utwardzonych, w większości oświetlonych		+	
chodniki, parkingi, przystanki	istniejące chodniki przy głównych ciągach w 50 % do wymiany nawierzchni górnej; 7 oznakowanych przystanków, dworzec PKP, parkingi istnieją przy ważniejszych instytucjach (np. przy Urzędzie Gminy, kościele, Ośrodku Zdrowia, sklepie GS), częściowo do wykonania		+	
sieć telefoniczna i dostępność internetu	wieś stelefonizowana, Internet dostępny – neostrada TP SA i sieci radiowe	+		
telefonia komórkowa	ogólnodostępne, dwa nadajniki niedaleko miejscowości ERA, IDEA	+		
inne	linia kolejowa Racibórz – Chałupki, droga krajowa DK 45, droga wojewódzka DW 78		+	
GOSPODARKA, ROLNICTWO				
miejsca pracy *(gdzie, ile?)*	w lokalnych firmach oraz w zakładach pracy w okolicznych miejscowościach, rolnictwo (do 10%), praca za granicą		+	
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe i ich produkty	Zakład dekarsko-ciesielski, stolarnia, ślusarstwo, kowalstwo artystyczne, mechanika samochodowa, zakład usług budowlanych, piekarnia, handel techniką grzewczą, żwirownia.	+		
gastronomia	3 bary z małą i średnią gastronomią	+		

gospodarstwa rolne	kilkanaście, z wysoką kulturą rolną; hodowla trzody chlewnej bydła, hodowla roślinna		+	
uprawy hodowle	kukurydza, pszenica, buraki cukrowe, rzepak,		+	
możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	odpady drzewne, organiczne	+		
ŚRODKI FINANSOWE I POZYSKIWANIE FUNDUSZY				
środki udostępniane przez gminę do dyspozycji sołectwa	„fundusz sołecki" według liczby mieszkańców; dodatkowo – możliwość pozyskania środków w konkurach w ramach realizacji zadań publicznych		+	
środki wypracowywane	pozyskane z imprez masowych organizowanych przed miejscowe instytucje i organizacje społeczne		+	
MIESZKAŃCY (KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI)				
autorytety i znane postacie we wsi	sołtys, radni, szefowie lokalnych organizacji, Justyna Bindacz jako kronikarka	+		
osoby o specyficznej lub ważnej dla wsi wiedzy i umiejętnościach	osoby z doświadczeniami pedagogicznymi, osoby z doświadczeniami nabytymi podczas pobytów za granicą, osoby z umiejętnościami językowymi osoby młode, studenci ekonomii, pedagogiki, resocjalizacji, budownictwa, germanistyki, anglistyki, socjologii		+	
przedsiębiorcy, sponsorzy	firmy prowadzące działalność produkcyjną i handlową we wsi	+		
osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościach informatycznych	dostęp do Internetu ma znaczna liczba mieszkańców, szczególnie ludzi młodych		+	
związki i stowarzyszenia, organizacje	KGW, OSP, DFK, LKS, chór		+	
kontakty zewnętrzne (np. z mediami)	Krzyżanowickie Gminne Wieści, radio Vanessa, radio 90 FM, Tygodnik Raciborski Nowiny	+		
Współpraca zagraniczna i krajowa	Współpraca partnerska z węgierską gminą Rátka, niemiecką gminą Seeshaupt i czeskimi - Hať, Píšť, Šilheřovice, Współpraca rozwinięta między niektórymi organizacjami (OSP, LKS, chór)		+	
INFORMACJE DOSTĘPNE O WSI				
Publikatory, lokalna prasa	Krzyżanowickie Gminne Wieści, gazetka parafialna, ulotki i foldery UG, artykuły w prasie lokalnej		+	
Książki, przewodniki	Publikacje i wydania o tematyce lokalnej: Kronika parafii Krzyżanowice, Krzyżanowice – Kronika XX wieku, Wojna – Pokój – Ludzie. Karty przygranicznej historii 1945, mapa gminy Krzyżanowice, lokalne przewodniki, wydawnictwa Urzędu Gminy		+	
Strony www	www.krzyzanowice.pl	+		

Przeprowadzona inwentaryzacja zasobów wskazuje na spory potencjał rozwojowy miejscowości Krzyżanowice, bazujący przede wszystkim na ciekawym położeniu, czystym i urokliwym środowisku przyrodniczym oraz aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Opis najważniejszych budynków w Krzyżanowicach

Pałac w Krzyżanowicach - zbudowany w stylu neogotyckim pałac znajdujący się w Krzyżanowicach w województwie śląskim wpisany jest do rejestru zabytków pod nr 1043/65 z 2.06.1969. Pałac usytuowany jest w centralnej części Krzyżanowic, przy ul. Kolejowej. Zbudowany został w 1700 roku przez hrabiego Jana Bernarda Praschma, a po jego śmierci w 1708 roku sprzedany baronowi Karolowi Gabrielowi von Wengerski. 22 listopada 1775 roku pałac stał się własnością rodu Lichnowskich, którzy gruntownie go przebudowali około 1856 roku w stylu neogotyckim. Do chwili obecnej obiekt zachował zasadniczy kształt nadany mu podczas ostatniej przebudowy - wznosi się na planie rzutu prostokąta z trzema ośmiobocznymi basztami w narożach i wieżą od strony południowo-wschodniej, w której znajduje się kaplica. Rodzina Lichnowskich zarządzała pałacem przez sześć pokoleń. Ostatnim właścicielem był książę Wilhelm von Lichnowsky, który w 1930 roku sprzedał posiadłość siostrom zakonnym ze Zgromadzenia Franciszkanek. Wkrótce potem pałac został wyświęcony na klasztor z kaplicą, urządzoną w dawnej sali rycerskiej. W klasztorze założono dom opieki nad ludźmi starszymi. Siostry opiekowały się również chorymi w Krzyżanowicach, a od 1942 roku - mężczyznami chorymi na gruźlicę. Utworzyły także i prowadziły pierwsze przedszkole. Aż do 1945 roku pałac wraz z otaczającymi go ogrodami i parkiem ogrodzony był murem z cegły. Po II wojnie światowej większą część parku, rozciągającego się od pałacu aż do torów kolejowych, rozparcelowano na działki budowlane między mieszkańców Krzyżanowic. W 1964 roku utworzono tutaj Dom Opieki Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Maryi Nieustającej Pomocy. Mieści się on w pałacu do chwili obecnej, a siostry nadal opiekują się głęboko upośledzonymi dziewczynkami.

Pałacowy budynek bramny - brama wychodząca na obecną ulicę Tworkowską, wybudowana została w 1856 roku przez księcia Karola von Lichnowskiego. Upamiętnia to wmurowana tablica, na której widnieje nazwisko księcia i rok budowy bramy. Dawniej nad bramą znajdowało się mieszkanie, którego lokator miał za zadanie zamykać ją i otwierać. Wrota, które zawieszone są w bramie, zostały ręcznie wykute przez miejscowego kowala. Ze względu na silne pęknięcia muru, brama została zamknięta w 1993 roku, a nowe wejście do pałacu znajduje się przy ul. Wyzwolenia.

Tablica pamiątkowa - w przeszłości pałac gościł wiele znakomitych osób. W latach 1843-48 przebywał i tworzył tutaj Franciszek Liszt. Dla uczczenia 100 rocznicy śmierci i 175 rocznicy jego urodzin w 1986 roku nastąpiło uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej kompozytorowi. Istnieją również dowody na pobyt jednego z najlepszych przyjaciół Karola Lichnowskiego - Ludwika van Beethovena. Odwiedzał on Krzyżanowice w latach 1806-1811. 20 maja 1995 roku miało miejsce odsłonięcie tablicy pamiątkowej, upamiętniającej obecność w pałacu jednego z najwybitniejszych klasyków wiedeńskich. Od 1995 roku corocznie w maju, odbywają się w Krzyżanowicach koncerty poświęcone pamięci obu kompozytorów, podczas których wykonywane są ich najbardziej znane utwory.

Park przyklasztorny - w przylegającym do klasztoru, dobrze utrzymanym parku rośnie – oprócz wielu starych okazów starodrzewia – drugi co do wielkości w Polsce tulipanowiec amerykański o obwodzie pnia 4,10 m. Ciekawostką przyrodniczą jest również surmia bigoniowata o obwodzie ponad 2,3 m, najgrubszy na Śląsku, a czwarty w Polsce miłorząb dwuklapowy (obwód pnia 3,25 m) a także wiekowy okaz kielichowca wonnego.

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Anny w Krzyżanowicach - kościół parafialny pw. św. Anny – wybudowany został w latach 1791-93, w późnobarokowym stylu z wieżą gotycko-renesansową, datowaną na XV lub XVI wiek, oraz z neogotyckim portalem (portal neogotycki z łukiem „oślego grzbietu") ponad którym widnieje kartusz z herbem Lichnowskich. Zastąpiła pierwotną budowlę drewnianą. W 1884 r. w odnowionym ołtarzu głównym znalazł się nowy obraz świętej Anny autorstwa artysty malarza prof. Hieronima Richtera z Kłodzka (stary zawieszono na ścianie chóru). Na uwagę zwraca także kamienny Grób Święty znajdujący się w bocznej wnęce kościoła. Jego fundatorem w 1894 roku był obecny proboszcz – ks. Paul Porschke, a wykonawcą znany wiedeński rzeźbiarz Franciszek Fogel. Przy prezbiterium znajduje się kaplica z lożą kolatorską na piętrze. Przy nawie od zachodniej strony znajduje się czworoboczna wieża,

przechodząca w górnej części w ośmioboczną. Dach kościoła parafialnego ma kształt namiotowy. Na ścianach świątyni znajdują się stacje Drogi Krzyżowej dzieła Franciszka Sebastini –malarza przybyłego na Śląsk z Moraw (w późniejszym okresie mieszkającego przez kilka lat na zamku w Głogówku, jego prace można zobaczyć tam w ratuszu i obu kościołach). Budowla została znacznie uszkodzona podczas działań wojennych w 1945 roku i ponownie odbudowana w latach 1947-49. Świątynię otacza mur pochodzący z początku XIX wieku, w którym znajduje się marmurowa tablica z 1859r. Obok stoi krzyż; kamienny z 1884 roku, którego fundatorem był. J. i M. Tarabek, a także drugi z 1885 roku ufundowany przez J. i M. Komor, w stylu neogotyckim wraz z dwoma krzyżami żeliwnymi z 1900 roku.

Plebania - wybudowana w latach 1820-26 z wielkim udziałem ówczesnego proboszcza – księdza Jakuba Moritza - wzniesiona na planie zwartym w kształcie prostokąta, klasycystyczna, znajduje się tu wgłębny portyk z herbem Lichnowskich.

Statua św. Jana Nepomucena - rzeźba w stylu późnobarokowym, pochodząca z XVII wieku. Przedstawia świętego Jana, stojącego na leżącym diable z żeliwnymi skrzydłami nietoperza. Po bokach umieszczono adorujące go aniołki. Została ufundowana przez wiejskich pachołków majątkowych. (Za: *Historia parafii Krzyżanowice* - Augustina Weltzla s.34)

Kapliczka św. Jana Nepomucena - pochodzi z końca XVII wieku. Wejście i otwory okienne kapliczki zamknięte są półkoliście. Przykryta jest dwuspadowym daszkiem, a w jej szczycie umieszczono medalion. Została prawdopodobnie ufundowana przez właściciela majątku – Karola Lichnowskiego.

Ośrodek zdrowia – przestrony i funkcjonalny budynek, oddany do użytku publicznego w lipcu 1984 roku. Obecnie siedziba: Poradni Lekarza Rodzinnego, Poradni Urologicznej, Poradni dla Kobiet, Poradni Dermatologicznej, Gabinetu Rehabilitacji, Laboratorium, Gabinetu Stomatologii, Apteki.

Posterunek Policji – dwupiętrowy budynek, wyremontowany i oddany do użytku publicznego w 1949 roku jako Komisariat Milicji. Przed końcem II wojny światowej budynek był zamieszkały przez celników. Obecnym komendantem jest podkom. Henryk Urbaniec mający pod swoją pieczą zespół przeszkolonych i doświadczonych przedstawicieli prawa.

Przedszkole – budynek graniczący z przyklasz-tornym parkiem, stoi na działce 0,82 ha ogrodzonej i otoczonej zielenią. Został oddany do użytku 01.09.1956 roku jako Szkoła Zbiorcza w Krzyżanowicach. Jako budynek przedszkolny zaadoptowano go w 1991 roku.

Obecnie znajdują się tutaj trzy oddziały z sześćdziesięcioma wychowankami. W budynku swoją siedzibę ma także wiejska świetlica, która zapewnia dzieciom i młodzieży zorganizowane zajęcia codziennie w godzinach popołudniowych.

Szkoła podstawowa wraz z gimnazjum - pierwsze udokumentowane wzmianki o szkolnej instytucji w Krzyżanowicach pochodzą z 1679 roku. Na przełomie wieków zmieniały się budynki i nauczyciele. Obecny budynek oddano do użytku w 1983 roku. Jest to rozległy obszar (niecałe 4ha) wraz z boiskami, Domem Nauczyciela i działkami dla mieszkających tam wychowawców. W szkole mieszczą się 24 sale lekcyjne, sala gimnastyczna, informatyczna i zaplecze kuchenne. Uczniowie mają możliwość napić się ciepłego mleka lub herbaty, mogą skorzystać z obiadów. Mają dostęp do sklepiku szkolnego. Swoje umiejętności szlifują w bibliotece szkolnej. W szkole działają kółka tematyczne, zrzeszone organizacje. Swoimi osiągnięciami na szczeblu nie tylko powiatowym może

poszczycić się Zespół Taneczny „Krzyk". Nad wychowaniem uczniów pieczę sprawuje 26 nauczycieli i wychowawców. Swoje placówki na ternie szkolnym ma też opiekun świetlicy i pedagog szkolny. Szkoła w chwili obecnej posiada 317 wychowanków, kształcących się w 13 oddziałach. Młodzież z okolicznych wsi terenu gminy jest dowożona szkolnym autobusem.

Straż pożarna – jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzyżanowicach została założona w 1907 roku, trzy lata później wybudowano Remizę Strażacką, która po wielu remontach służy strażakom do dnia dzisiejszego. Przed budynkiem stoi zabytkowa, ręczna pompa z początku XX wieku, ciągnięta w owych latach przez zaprzęg konny. Jest ona pierwszą pompą napędzaną ręcznie, podarowaną strażakom przez właściciela krzyżanowickich majątków -księcia Karola Lichnowskiego. W 1984 roku dobudowano do budynku dwa boksy garażowe, świetlicę i sanitaria. Na przełomie lat zakupiono nowy sprzęt pożarniczy i samochody bojowe. Jednostka znajduje się w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Godnym wspomnienia jest fakt, iż w swoich szeregach posiada kilku działaczy z ponad 55-letnim stażem. Drużyna uczestniczy w wielu zawodach sportowo-pożarniczych i posiada w tej dziedzinie duże osiągnięcia na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. W lipcu 1997 roku za aktywność i poświęcenie w niesieniu pomocy mieszkańcom zalanych terenów przez rzekę Odrę, Komendant Główny Straży Pożarnej przekazał środki na zakup łodzi ratowniczej.

Budynek Poczty Polskiej – został wybudowany w latach 1933-34 przez rodzinę Karl Reinbach, którego inicjały – K.R. można odczytać na posadzce przedsionka budynku. Obecnie placówka urzędu świadczy pełen pakiet usług pocztowych: przyjmowanie, przesyłanie, doręczanie korespondencji pisemnej i przesyłek w obrocie krajowym i zagranicznym, rozprowadzanie urzędowych przesyłek listowych, kolportaż wszystkich czasopism w obrębie całego kraju itp.

Boisko sportowe i LKS – boisko założono w 1954 roku jednak klub rozpoczął działalność w 1920 roku

od sekcji palanta, gimnastyki oraz piłki nożnej. Założycielem klubu był szkolny nauczyciel Mathias Kallak. Po wojnie w 1947 roku drużyna piłki nożnej LZS Krzyżanowice brała udział w rozgrywkach raciborskiej klasy D. Po trzech latach gry w tej klasie nastąpił awans do klasy C, by po siedmiu latach zespół awansował do klasy B. Kolejny awans drużyny nastąpił w 2001 roku i aktualnie dzięki dobrej grze drużyna zajmuje czołowe miejsce w klasie okręgowej. Obecnie klub posiada trzy drużyny piłkarskie: seniorów klasa okręgowa, juniorów i trampkarzy starszych. W ostatnich latach dokonano generalnego remontu budynku szatni, stopniowo przeprowadzane jest zadaszenie trybun i renowacja miejsc siedzących.

Akweny wodne (stawy pożwirowniane) - zajmują obszar są pozostałościami po firmie zajmującej się eksploatacją kruszyw naturalnych dla potrzeb budownictwa i drogownictwa. Z chwilą obecną coraz bardziej adoptowane dla potrzeb lokalnej społeczności jako miejsca aktywnej rekreacji, popularyzacji sportów wodnych (wędkarstwo) i wypoczynku. Są one nierzadko miejscem zagnieżdżania się dzikiego ptactwa, rzadkich okazów owadów, a także miejscem, gdzie rosną ciekawe gatunki roślin. Ich popularyzacji sprzyja biegnący nieopodal szlak ścieżek rowerowych naszej wsi, a także bliskość rzeki Odry. Ciekawostką jest, że w czasie eksploatacji natrafiono i wydobyto czarne dęby, których wiek naukowcy określili na około 5000 lat.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości oraz szans i zagrożeń

Przeprowadzenie tzw. analizy SWOT, czyli oceny silnych i słabych stron miejscowości Krzyżanowice oraz zewnętrznych szans i zagrożeń miało na celu prawidłową ocenę bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej wsi oraz przede wszystkim umożliwienie podjęcia prawidłowych decyzji, co do kierunków rozwoju tej miejscowości w zakładanym 7-letnim horyzoncie czasowym. Czynniki te sklasyfikowano w następujący sposób:

- czynniki wewnętrzne, znajdujące się we wnętrzu wsi zostały podzielone na siły (mocne strony) i słabości, przy czym:
  - jako **siły** określono potencjały, zjawiska, procesy, aktywności występujące we wsi, które mogą mieć pozytywny wpływ na realizację zamierzeń strategicznych,
  - mianem **słabości** określono braki w potencjałach, zjawiska i procesy o charakterze barier, niedostatki aktywności występujące w miejscowości utrudniające realizację założonych celów rozwojowych,
- czynniki zewnętrzne (otoczenia) zostały podzielone na szanse i zagrożenia, przy czym:
  - **szanse** to możliwe do wykorzystania na rzecz rozwoju zasoby i procesy w bliższym lub dalszym otoczeniu miejscowości Krzyżanowice,
  - **zagrożenia** to negatywne zjawiska i procesy (zwłaszcza rywalizacji z innymi obszarami) utrudniające realizację działań rozwojowych.

Analiza SWOT objęła cztery kluczowe dziedziny, tj. gospodarczą, społeczną, ekologiczną oraz techniczną.

Wyróżniono następujące siły i słabości miejscowości:

SIŁY (MOCNE STRONY)	SŁABOŚCI (SŁABE STRONY)
▪ przygraniczne położenie, ciekawe zabytki i atrakcyjne miejsca, bliskość akwenów wodnych i rzeki Odry, opisane na tablicach trasy i ścieżki rowerowe, ▪ usytuowanie wsi na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych - (droga krajowa nr 45, prowadząca do granicy z Czechami), ▪ dobry stan dróg przebiegających przez wieś - w dużej części wyremontowanych, ▪ zlokalizowanie siedziby Urzędu Gminy na terenie miejscowości, skutkujące m.in. zwięk-	▪ duży i zwiększający się ruch kołowy powodujący zagrożenia bezpieczeństwa i trudności komunikacyjne wewnątrz wsi, ▪ zwiększająca się ilość nielegalnych wysypisk śmieci, ▪ niska aktywność społeczna – duża roszczeniowość, ▪ słabo zorganizowana obsługa finansowo–bankowa firm i ludności, brak wyboru na rynku (pojedyncza placówka Banku Spółdzielczego),

SIŁY (MOCNE STRONY)	SŁABOŚCI (SŁABE STRONY)
szonym przepływem informacji pomiędzy organizacjami, mieszkańcami wsi i gminą, ▪ chodnik położony wzdłuż całej wsi, ▪ ładne, estetyczne obejścia domostw i pobliskiego otoczenia, ▪ biegnąca przez wieś rzeka Odra - możliwości rekreacji kajakowej i innej, ▪ dobry stan sieci wodociągowej, kanalizacyjnej (deszczowa i burzowa) oraz elektrycznej, ▪ dobry zasięg wszystkich działających na rynku krajowym sieci telefonii komórkowych oraz pełne pokrycie siecią telefonów stacjonarnych, ▪ dynamicznie rozwijająca się lokalna sieć internetowa, ▪ system segregacji śmieci połączony z gminnym składowiskiem odpadów komunalnych, ▪ wysoka kultura rolna dająca szansę na sprzedaż na rynkach unijnych, ▪ możliwość zakładania własnej działalności gospodarczej – istnienie wielu „nisz" produkcyjnych i usługowych, ▪ bogaty potencjał kulturowy który zawiera dziedzictwo kulturowe (tradycje i zwyczaje) jak i kulturę współczesną (dyskoteki i kluby) ▪ wysokie poczucie bezpieczeństwa - znajdujący się w centrum wsi posterunek Policji, stała obecność dzielnicowego, ▪ bogato wyposażone przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum, biblioteka, sprawny dowóz dzieci do szkół, działająca na terenie szkoły kuchnia, sklepik, świetlica, ▪ aktywna działalność klubu sportowego (seniorów klasa okręgowa, juniorów i trampkarzy starszych), ▪ dobrze wyszkolona i wyposażona OSP.	▪ brak wysoko wykwalifikowanych pracowników związany z migracją, ▪ słabo rozwinięta mała i średnia przedsiębiorczość, ▪ słabo rozwinięta baza turystyczna i gastronomiczna, niska koncentracja działań marketingowych i środków finansowych na promocję turystyki, ▪ niski wskaźnik urodzeń, ▪ niewystarczające środki finansowe w budżecie na oświatę, ▪ brak dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego (na terenie gminy - brak naboru do miejscowego LO), ▪ brak tanich mieszkań komunalnych dla mniej zamożnej części społeczeństwa, ▪ słabo rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne; konieczność korzystania z kompleksowej pomocy w innych przychodniach, ▪ brak kanalizacji sanitarnej; ▪ słaba edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Spośród szans i zagrożeń, czyli czynników oddziaływujących na wieś z zewnątrz wyróżniono z kolei:

SZANSE	ZAGROŻENIA
▪ możliwości związane ze zwiększonym ruchem przygranicznym (rozwój handlu, baz noclegowych i usług turystycznych), ▪ bliskość do autostrady A1 (10 km), ▪ bliskość aglomeracji miejskich (Ostrava, GOP, ROW), ▪ powiązania kolejowe, na czele z magistralą Szczecin-Wrocław-Opole-Kędzierzyn i dalej przez Racibórz-Krzyżanowice-Ostrawę-Bratysławę do Budapesztu, ▪ dostosowanie rzeki Odry do celów żeglugowych w górnym biegu, od Ostrawy do Koźla, ▪ wykorzystanie wysokiej kultury rolnej dającej szansę na sprzedaż na rynkach unijnych, ▪ kontynuowanie gminnej polityki niskich podatków - szansą dla młodych, ▪ podpisane umowy partnerskiej z gminami czeskimi, niemieckimi i węgierskimi (bodziec do odnawiania wspólnych tradycji, obyczajów i wzajemnego poznawania się obywateli).	▪ zagrożenia związane z niebezpiecznym transportem kolejowym, ▪ zagrożenie powodziami i podtopieniami (depresyjne tereny Łapacza) ▪ starzejące się społeczeństwo, odpływ młodej siły roboczej, migracje rodzin ▪ utrudnione możliwości uzyskania niskoprocentowych kredytów inwestycyjnych.

Przeprowadzona analiza SWOT wykazała istnienie większej liczby mocnych stron niż stron słabych miejscowości, jak również przewagę istniejących szans nad zdiagnozowanymi zagrożeniami. Nie upoważnia to wprawdzie do wyciągania nazbyt optymistycznych wniosków dotyczących przyszłości wsi, jednak świadczyć może o pewnym istniejącym potencjale rozwojowym, stanowiącym dobry punkt wyjścia do planowanych działań i zamierzeń.

5. Wizja rozwoju miejscowości – główne kierunki przemian

Wizja rozwoju miejscowości przedstawia zapis woli mieszkańców, co do pewnego, określonego wyobrażenia stanu miejscowości Krzyżanowice, pożądanego w przyszłości (ok. 2015 roku). Udział mieszkańców w formułowaniu wizji można postrzegać również jako chęć wspólnego urzeczywistniania nakreślonych zamierzeń rozwojowych i realizujących je konkretnych przedsięwzięć, zapisanych w planie odnowy miejscowości.

Wizja w swej istocie łączy wszystkie środowiska, siły i osoby na rzecz jej realizacji. Wskazanie przedsięwzięć w ramach niniejszego planu przyczyniających się do jej długofalowego osiągnięcia jest wypadkową aspiracji, doświadczeń i pomysłowości mieszkańców i ośrodków decyzyjnych, wcielających ją w życie.

Wizja rozwoju miejscowości KRZYŻANOWICE:

Krzyżanowice
- do nas zawsze po drodze

Rozwinięciem tak sformułowanej wizji są niżej wymienione, bardziej szczegółowe zapisy, mające jednocześnie charakter **głównych kierunków i priorytetów rozwoju** miejscowości.

Są to odpowiednio:

- ✓ Wysoki standard życia mieszkańców, przejawiający się bardzo dobrym stanem infrastruktury technicznej oraz wysoką estetyką centralnej przestrzeni publicznej,
- ✓ Wysoka jakość życia przejawiająca się m.in. bogatym harmonogramem wydarzeń społeczno-kulturalnych (na bazie posiadanych obiektów), dobrymi relacjami sąsiedzkimi,
- ✓ Rozwinięte możliwości zarobkowania, głównie w sektorze turystyki przygranicznej, gastronomii i drobnego handlu,
- ✓ Rozwinięta infrastruktura turystyczna, tj. sieć tras rowerowych wraz z infrastrukturą (parkingi, gastronomia, itp.) oraz różnorodne wykorzystanie rzeki Odry do celów turystycznych i tranzytowych.

6. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Zagospodarowanie skweru w rejonie skrzyżowania ul. Tworkowskiej i Ogrodowej oraz nadanie mu oficjalnego imienia: skwer Franciszka Liszta (zrealizowane)	▪ Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w centrum wsi ▪ Podniesienie świadomości historycznej mieszkańców ▪ Poprawa wizerunku wsi	2008 - 2009	25.000	Budżet Gminy, środki sołeckie, sponsorzy
2	**Zagospodarowanie centrum wsi Krzyżanowice poprzez rekonstrukcję deptaku – łącznika ulic Głównej z Moniuszki, obejmujące budowę i przebudowę jezdni i chodników z elementami starobruku**	▪ Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w centrum wsi ▪ Zapewnienie mieszkańcom miejsca do wypoczynku, ▪ Poprawa wizerunku wsi ▪ Poprawa rozwiązań komunikacyjnych w centrum wsi	2008 - 2011	750.000	Budżet Gminy, PROW (Odnowa i rozwój wsi)
3	Odbudowa pomnika poświęconego poległym w I wojnie światowej	▪ Podniesienie świadomości historycznej mieszkańców ▪ Oznaczenie miejsc historycznych ▪ Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w centrum wsi	2008 - 2012	18.000	środki sołeckie, Budżet Gminy, sponsorzy
4	Organizacja cyklicznej imprezy plenerowej – Festyn Uliczny	▪ Tworzenie możliwości do udziału w działalności kulturalnej ▪ Zacieśnienie współpracy trans-	2008 - 2016	10.000	Budżet Gminy, środki sołeckie, LGD, dotacje Urzędu Marszałkowskiego, sponsorzy,

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		granicznej poprzez uczestnictwo w organizacji mieszkańców przygranicznych gmin czeskich ▪ Promocja rodzimej twórczości literackiej, muzycznej i wokalnej			
5	Piknik rodzinny (cykliczna coroczna impreza plenerowa)	▪ Tworzenie możliwości do udziału w działalności kulturalnej ▪ Aktywizacja i integracja mieszkańców i organizacji ▪ Promocja rodzimej twórczości literackiej, muzycznej i wokalnej	2010 - 2015	25.000	Działaj Lokalnie, dotacje Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, środki własne organizacji
6	Konkurs na produkt lokalny wsi Krzyżanowice (rzemiosło, produkt spożywczy, usługa)	▪ Promocja wsi ▪ Pobudzenie aktywności lokalnej mieszkańców i organizacji	2011 - 2012	10.000	Budżet Gminy, PROW, LGD
7	Rozbudowa elementów małej infrastruktury turystycznej	▪ Rozbudowa sieci tras pieszych i rowerowych ▪ Oznaczenie miejsc historycznych ▪ Stworzenie niewielkiej bazy noclegowej i gastronomicznej	2011 - 2013	60.000	Budżet Gminy, PROW, LGD
8	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie wsi	▪ Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności zasobów wodnych ▪ Poprawa standardu życia mieszkańców	2011 - 2017	12.000.000	Budżet Gminy, Regionalny Program Operacyjny, Fundusz Spójności

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
9	Uruchomienie wiejskiej strony internetowej	▪ Promocja wsi na zewnątrz ▪ Zwiększenie przepływu informacji i poprawa jakości komunikacji ▪ Stworzenie elektronicznej 'tablicy ogłoszeń' i wymiany poglądów	2011	6.000	środki budżetu gminy, LGD, POWT (Fundusz Mikroprojektów)
10	Warsztaty dla mieszkańców wsi pt. Moje Krzyżanowice	▪ Pobudzenie aktywności lokalnej mieszkańców i organizacji ▪ Zachowanie dziedzictwa kulturowego	2012	15.000	PO KL, Urząd Marszałkowski, LGD
11	Opracowanie i skatalogowanie (folder) wszystkich przydrożnych kapliczek i krzyży na terenie wsi Krzyżanowice	▪ Promocja miejscowej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego ▪ Promocja turystyczna wsi ▪ Ocalenie od zapomnienia istniejących obiektów małej architektury	2012	8.000	środki budżetu Gminy, LGD, Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013, POWT 2007-2013
12	Budowa skate parku na terenie szkoły lub przedszkola	▪ Propagowanie form aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu ▪ Odciągnięcie młodzieży od alkoholu i innych, szkodliwych używek ▪ Zwiększenie atrakcyjności terenu dla turystów i gości	2012-2014	200.000	środki Budżetu Gminy, PROW, POWWŚ (Konkurs Przedsięwzięć Odnowy Wsi), POWT 2007-2013
13	Odnowienie Budynku Bramnego pałacu Lichnowskich w Krzyżanowicach	▪ Zachowanie dziedzictwa kulturowego	2012-2013	3.000.000	środki własne, budżet gminy, Regionalny Program Operacyjny Woje-

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		▪ Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w centrum wsi			wództwa Śląskiego na lata 2007–2013,
14	Utworzenie Koła Turystyki Rowerowej	▪ Rozwijanie zamiłowania do turystyki rowerowej i propagowanie tej formy rekreacji, zachęcanie do spędzania czasu na świeżym powietrzu ▪ Poznawanie zabytków, kultury i folkloru regionalnego	2012-2017	8.000	LGD, PROW, POWT 2007-2013
15	Opracowanie herbu Krzyżanowic (konkurs)	▪ Zaangażowanie lokalnej społeczności w proces tworzenia symbolu Krzyżanowic ▪ Budowanie tożsamości lokalnej ▪ Promocja Krzyżanowic na zewnątrz	2013	7.000	środki Budżetu Gminy, LGD
16	Budowa wieży widokowej na wzniesieniu od strony Roszkowa	▪ Zwiększenie atrakcyjności terenu dla turystów i gości	2013-2014	200.000	Budżet gminy, LGD, POWT 2007-2013
17	Zachowanie i zaadoptowanie jednego z historycznych budynków mieszkalnych w Krzyżanowicach - uruchomienie lokalnej izby regionalnej z elementami muzeum	▪ Ocalenie od zapomnienia poprzez odnawianie i eksponowanie lokalnych wartości historycznych, ▪ Rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego ▪ Wzrost atrakcyjności turystycznej	2013-2015	150.000	Budżet gminy, LGD, PROW, POWT 2007-2013
18	Stworzenie ścieżki dydaktyczno-historycznej na terenie wsi (dla dzieci i młodzieży)	▪ Oznakowanie i zabezpieczenie cennego lokalnego dziedzictwa historycznego	2017	10.000	środki budżetu gminy, LGD, POWT (Fundusz Mikroprojektów)

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		▪ Przekazanie najmłodszemu pokoleniu wiedzy o historii miejscowości			

7. System wdrażania Planu Odnowy Miejscowości

Dalszy rozwój miejscowości Krzyżanowice wymagał będzie realizacji wielu przedsięwzięć i inicjatyw zarówno o charakterze materialnym/ inwestycyjnym, jak i w obszarze pozamaterialnym: w sferze tradycji, kultury, tożsamości lokalnej, integracji i więzi międzyludzkich. Opisane wyżej projekty i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną nie mogą być traktowane sztywno, tj. zamykać wachlarza potencjalnych projektów, które będą realizowane w kolejnych latach. Dlatego w razie potrzeby niniejszy Plan będzie mógł podlegać zmianom i niezbędnym aktualizacjom do zmieniających się potrzeb.

Będzie to elementem systemu zarządzania wdrażaniem Planu Odnowy Miejscowości, który ma kluczowe znaczenie zarówno z punktu widzenia jego długofalowej realizacji, jak i utrzymania wysokiej dynamiki w całym procesie wdrażania. Plan ten, jak większość dokumentów strategicznych będzie narażony, bowiem na stopniowe wygasanie entuzjazmu, który towarzyszył w momencie jego powstawania i formułowania.

Najważniejszym elementem tego systemu będzie korelacja zapisów Planu z każdorocznymi budżetami Gminy oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy, znajdująca wyraz w zadaniowym ujęciu przedsięwzięć Planu w zapisach budżetowych. Mieszkańcy Krzyżanowic jako osoby współodpowiedzialne za realizację Planu będą poszukiwali również innych, pozabudżetowych źródeł finansowania przewidzianych przedsięwzięć, jak również w miarę posiadanych możliwości będą zapewniali wkład własny do montażu finansowego, szczególnie w postaci własnej pracy, udostępniania maszyn, itp. Dużym wsparciem instytucjonalno-organizacyjnym w realizacji planu może okazać się nowoutworzona Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”, działająca m.in. na tym terenie.

8. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne

Łącznik ulic Głównej i Moniuszki (deptak) i teren wokół niego jest obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Krzyżanowic, sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Dzieje się tak dlatego, że położony jest w centrum wsi, w bliskim sąsiedztwie zabytków i punktów usługowych ważnych dla funkcjonowania i codziennego życia nie tylko mieszkańców ale także przyjezdnych. Sklepy, restauracje, przedszkole, a przede wszystkim piękny park przyklasztorny z zabytkowym pałacem książąt Lichnowskich sprawia, że odcinek starej drogi pomiędzy ulicą Główną a Moniuszki jest dużo uczęszczany zarówno przez tutejszych jak i gości.

Opisywany teren, choć leży niedaleko głównej, przelotowej drogi – DK 45, jest jednocześnie bezpiecznym i spokojnym traktem, użytkowanym głównie przez pieszych i rowerzystów. Stojąca tu kapliczka św. Jana Nepomucena (patrz str. 12) przyciąga wzrok przejeżdżających przez teren gminy i zachęca do zatrzymania się w Krzyżanowicach.

Niestety postępujące niszczenie dotychczasowej nawierzchni tego odcinka oraz niewiele zieleni sprawiają wrażenie, że sam obszar może być niekorzystnie postrzegany i traci na walorach estetycznych. By zachować jego funkcjonalność konieczne jest jak najszybsze uporządkowanie tego terenu, przywrócenie przestrzennej jakości, co wzmocni aurę sprzyjającą nawiązywaniu kontaktów społecznych.

Obserwując, z jakim zainteresowaniem spotyka się ta część miejscowości, mieszkańcy Krzyżanowic widzą potrzebę przywrócenia temu miejscu dawnej świetności i funkcjonalności. Potrzebny jest parking, by móc tu bezpiecznie zaparkować samochód, a przede wszystkim konieczne jest uporządkowanie samego łącznika poprzez rekonstrukcję deptaku, upiększenie go urokliwą zielenią i stworzenie miejsc siedzących dla spacerowiczów i turystów szukających wytchnienia podczas podróży. Wzrastająca popularność turystyki rowerowej i *nordic walkingu* powoduje, że Krzyżanowice, a szczególnie tę część (m. in. ze względu na usytuowanie punktów usługowych), odwiedza coraz więcej osób, w tym sporo z pobliskich miejscowości czeskich. Sprzyja to nawiązywaniu kontaktów, podtrzymywaniu znajomości a także spędzaniu wolnego czasu poza domem – wspólnie z rodziną, znajomymi czy gośćmi.

Łącznik ulic Głównej i Moniuszki może się stać prawdziwą wizytówką centrum gminy i samej miejscowości. Odtworzenie drogi w starobruku i ustawienie parkowego oświetlenia w zielonej scenerii bezsprzecznie upiększy to miejsce.

9. Kluczowy projekt w Planie Odnowy Miejscowości „Zagospodarowanie centrum wsi Krzyżanowice poprzez rekonstrukcję deptaku – łącznika ulic Głównej z Moniuszki, obejmujące budowę i przebudowę jezdni i chodników z elementami starobruku”

Najważniejszym przedsięwzięciem i zarazem kluczowym z punktu widzenia przyszłej realizacji całego planu odnowy miejscowości, jest projekt pt. ”Zagospodarowanie centrum wsi Krzyżanowice poprzez rekonstrukcję deptaku – łącznika ulic Głównej z Moniuszki, obejmujące budowę i przebudowę jezdni i chodników z elementami starobruku”.

Realizacja tego zadania ma na celu stworzenie w centrum wsi miejsca spotkań – bardzo potrzebnego mieszkańcom Krzyżanowic.

Odtworzenie starego traktu komunikacyjnego, pozwoli na przywrócenie temu miejscu dawnej świetności i funkcjonalności. Wybrukowany szeroki chodnik, ławeczki umieszczone w otoczeniu drzew i krzewów oraz parkowe oświetlenie zdecydowanie poprawią ład przestrzenny i podniosą estetykę otoczenia w centrum Krzyżanowic. Zrekonstruowany deptak będzie sprzyjał nawiązywaniu kontaktów społecznych. Dzięki zagospodarowaniu tego terenu będzie tu można, jak kiedyś, bezpiecznie, miło i spokojnie spędzić czas, odpoczywać, odnowić znajomości czy po prostu integrować się. Utworzenie ogródka jordanowskiego z miejscami siedzącymi i odpowiednim oświetleniem uczyni miejsce bardziej urokliwym i sprawi, że mieszkańcy chętnie będą się tu spotykać.

Planuje się, że nawierzchnia deptaku zostanie wykonana z kostki granitowej o nieregularnych kształtach (starobruk). Całość zostanie otoczona zielenią (trawnik, krzewy ozdobne, drzewa). Łącznik ulic Moniuszki z ul. Główną to idealna lokalizacja miejsca do wypoczynku, a jednocześnie doskonała alternatywa spędzania wolnego czasu poza domem. Deptak, położony w niedalekiej odległości od przelotowej trasy Racibórz-Chałupki (i dalej w stronę granicy państwa z Czechami) będzie pełnił również funkcję promocyjną dla wsi – z pewnością niejeden podróżny chętnie zdecyduje się na postój w Krzyżanowicach, co będzie doskonałą okazją do promocji turystycznej sołectwa.

Uporządkowanie terenu łącznika bezsprzecznie podniesie walory estetyczno-wizualne tej części Krzyżanowic, a deptak ma szansę stać się swoistą wizytówką miejscowości.

10. Wykorzystane materiały

1. J. Bindacz: Krzyżanowice - Kronika XX wieku, 1998
2. Oficjalna strona internetowa Gminy Krzyżanowice: www.krzyzanowice.pl
3. Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2015
4. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Krzyżanowice na lata 2007-2013
5. Folder promocyjny, Historia i teraźniejszość partnerskich przygranicznych gmin Hať, Píšť, Šilheřovice, Krzyżanowice
6. A. Weltzel: Historia parafii Krzyżanowice